

کلاس وارونه؛ شیوه‌های جدید و مناسب برای درس روش تحقیق

اکرم ثناگو، فرشته عراقیان مجرد، لیلا جویباری*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / ۱۳۹۴؛ ۱۵(۵۵): ۴۴۲ تا ۴۴۳

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

سال‌هاست که معلمان به دنبال راه‌هایی برای تغییر دادن شیوه‌های سنتی تدریس هستند. حتی پویاترین سخنرانی‌ها نیز خسته‌کننده است. کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش نوع جدیدی از یادگیری را مقدور ساخته است به نحوی که یادگیری در محیط‌های غیر از محیط کلاس درس امکان‌پذیر است (۱). یادگیری وارونه (Flipped Classroom) تغییر فضای آموزشی از مکان بزرگ به فضای یادگیری فردی و ارائه محتوای درسی خارج از کلاس است. کسب اطلاعات جدید و آموزش در منزل و تکالیف درسی در دانشگاه انجام می‌شود. مدرس نوار ویدیویی از کلاس درس تهیه و ضبط می‌کند و در اختیار فراگیران قرار می‌دهد طوری که آنان در هر کجا و هر زمان به آن دسترسی داشته باشند و آنها را قادر می‌سازد که در کلاس درس آمادگی بهتری داشته باشند (۲).

محتوایی که در قالب سرفصل درس روش تحقیق دانشجویان کارشناسی پرستاری گنجانده شده است نیازمند یک روش فعال تدریس است، هدف عملی در این درس طراحی یک پروژه تحقیقاتی است و دانشجویان می‌بایست تکالیف را به صورت فردی و یا گروهی در طول ترم انجام و در پایان ترم ارائه دهند. ارزشیابی عملی در هر جلسه و ارزشیابی نظری در پایان ترم است. نویسندگان سالیان متمادی، مدرس این درس در دانشگاه بوده است و تجربه استفاده از روش‌های تدریس متنوع مانند سخنرانی، کارگاهی، یادگیری مبتنی بر تیم (TBL) دارد. هر یک از این روش‌ها، مزایا و معایبی داشته‌اند و هیچ‌کدام قادر نبوده‌اند تا مدرس و دانشجویان را به طور کامل به هدف غایی درس، تدوین پروژه در طول ترم، برسانند. در تجربه نویسندگان از برگزاری کلاس درس با روش TBL اغلب دانشجویان تقاضا داشتند تا اسلایدها از قبل به آنها داده شود، ضمن این که وقت عمده‌ای از کلاس به برگزاری آزمون انفرادی و ارزیابی گروه اختصاص می‌یافت. به نظر می‌رسد با توجه به این که درصد عمده‌ای از دانشجویان کارشناسی در تدوین و طراحی طرح پژوهشی نیاز به راهنمایی دارند، کلاس وارونه فرصت بسیار مناسبی را فراهم می‌کند تا دانشجویان در ساعات کلاسی به تمرین و عمیق‌تر کردن یادگیری خود بپردازند. لذا در ترم جاری برای اولین بار از این رویکرد برای ارائه درس مذکور استفاده شده است.

کلاس وارونه مدل پداگوژیکی نوین در یادگیری الکترونیکی است اما با استفاده از امکانات موجود نیز می‌توان این

* نویسنده مسؤول: دکتر لیلا جویباری (دانشیار)، مرکز مطالعات و توسعه آموزش، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. juybari@goums.ac.ir

دکتر اکرم ثناگو (دانشیار)، دفتر پژوهش در آموزش، مرکز مطالعات و توسعه آموزش، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. (sanagoo@goums.ac.ir)؛ فرشته عراقیان

مجرد، دانشجوی دکترای پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. (fereshteharaghian@yahoo.com)

تاریخ دریافت: ۹۴/۷/۲۷، تاریخ پذیرش: ۹۴/۸/۲۰

رویکرد را پیاده کرد: الف) قبل از شروع ترم تحصیلی برای جلسات درس سخنرانی و آنها را ضبط نمایید؛ ب) در اولین جلسه به همراه طرح درس، فیلم‌ها را در اختیار دانشجویان قرار دهید یا در وب سایت قابل دسترس برای دانشجویان قرار دهید تا در منزل و هر جای دیگری قبل از کلاس آنها را ببینند؛ ج) سؤال و تکلیف برای کار در منزل تهیه نمایید و در اختیارشان قرار دهید؛ د) در کلاس، بعد از ۱۰ دقیقه مرور مطالب، تمرین، پرسش و پاسخ انجام دهید. در طول کلاس، به طور مستمر دانشجویان را مشاهده کنید، در زمان ارائه آنها بازخورد دهید و به طور مداوم کار خود را ارزیابی نمایید (۴ و ۳).

آموزش وارونه نیاز به تغییر در فرهنگ یادگیری، محیط زیست قابل انعطاف، محتوای هدف‌دار و معلمینی با تجربه و حرفه‌ای دارد (۵)، اگرچه این مدل یک راه برای ایجاد کلاس درس یادگیرنده محور است ولی نمی توان آن را نوش‌داروی حل تمام مسائل آموزشی دانست. به نظر می‌رسد نیاز به تحقیقات کمی و کیفی در خصوص شناسایی پتانسیل مدل در ایران و راهبردهایی برای عملی ساختن این روش وجود دارد.

منابع

1. Gholamhosseini L. [E-learning and its place in university education]. Army Medical Journal of the Islamic Republic of Iran. 2008; 3(2): 28-35.
2. Galway LP, Corbett K K, Takaro TK, Tairyan K, Frank E. A Novel Integration Of Online And Flipped Classroom Instructional Models In Public Health Higher Education. BMC Medical Education. 2014; 14(181): 1-9.
3. Bristol T. Flipping the Classroom. Academic Consulting Group. [citd 2015 Nov 15]. available from: www.anselm.edu/.../Session%20F%20Handout%201%20Pre%20Read%20Please%20Flip
4. Milman NB. The Flipped Classroom Strategy: What Is It And How Can It Best Be Used. Distance Learning. 2012; 9(3): 85-87.
5. Hamdan N, McKnight P, McKnight K, Arfstrom KM. A review of Flipped Learning. Flipped Learning Network; 2013. [citd 2015 Nov 15]. Available at: <http://www.flippedlearning.org/review>